

CZY 500 PLUS MA MOC PERSWAZYJNĄ?

Programy socjalne i ich wpływ na zachowania wyborcze w Polsce

Materiał na konferencję prasową w dniu 1 XII 2021,
towarzyszącą konferencji naukowej
„Harmonized longitudinal data on social structure:
Polish research in a cross-national perspective”

Informacja o Polskim Badaniu Panelowym POLPAN

Polskie Badanie Panelowe POLPAN to unikatowy program badania struktury społecznej realizowany od 1988 r. w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Badanie odbywa się co 5 lat i oparte jest na indywidualnych wywiadach bezpośrednich. W panelowej części badania uczestniczą regularnie te same osoby (niektóre od początku). Pozwala to analizować losy badanych w długiej perspektywie czasowej. Jednocześnie na każdym etapie badania dobierane są młodsze osoby, co sprawia że wyniki są reprezentatywne dla Polek i Polaków w wieku 21 i więcej lat.

Wywiady są realizowane według kwestionariusza, który zawiera pytania dotyczące przebiegu życia zawodowego, postaw społeczno-politycznych oraz wielu innych kwestii związanych z przystosowywaniem do zmian zachodzących w systemie polityczno-ekonomicznym. Badanie POLPAN było dotychczas realizowane w latach 1988, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013 i 2018. Ze względu na swoją specyfikę badanie pozwala na uchwycenie długofalowych trendów. W związku z tym wiele wyników jest aktualnych na dziś i na jutro.

Czy 500 plus ma moc perswazyjną?

Programy socjalne i ich wpływ na zachowania wyborcze w Polsce

Czy 500 plus przekłada się na poparcie dla PiS?

Flagowym projektem rządów Zjednoczonej Prawicy jest bez wątpienia wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku świadczenie 500 plus. Według często przytaczanej w mediach teorii świadczenie to ma uzasadniać utrzymywanie się wysokiego poparcia dla rządu, które to poparcie rozmiarem przekracza twarde prawicowy elektorat. Zgodnie z tą teorią 500 plus, jednoznacznie kojarzone z Prawem i Sprawiedliwością, ma zachęcać Polaków do głosowania na PiS jako jedyną partię zdolną utrzymać program polityki społecznej, który dostarcza wielu rodzinom dużą część dochodów. Obecnie w Polsce świadczeniem 500 plus objętych jest około 6,5 miliona dzieci.

Jak dzięki POLPAN możemy zweryfikować tę tezę?

Dane POLPAN pozwalają nam prześledzić, jak poszczególne osoby głosowały w wyborach na przestrzeni lat, a tym samym zweryfikować, czy 500 plus przekłada się na poparcie dla Prawa i Sprawiedliwości. Nasi ankieterzy pytają o to, na którą partię respondenci oddali głos w poprzednich

wyborach oraz którą partię popierają w momencie przeprowadzania wywiadu. Dzięki temu możemy poznać odpowiedzi na dwa istotne pytania:

- 1) Czy fakt otrzymywania świadczenia na co najmniej jedno dziecko zwiększył prawdopodobieństwo popierania PiS w 2018 roku?
- 2) Czy otrzymywanie świadczenia w ramach 500 plus wpłynęło na zmianę dotychczasowych poglądów politycznych na korzyść PiS między rokiem 2013 a 2018?

Co pokazały nasze badania?

Wyniki analizy wykazują, że im wyższą część dochodu miesięcznego w gospodarstwie domowym stanowi kwota 500 złotych lub jej wielokrotność, tym wyższe jest prawdopodobieństwo popierania rządu Mateusza Morawieckiego. Na przestrzeni ostatnich lat nie odnotowaliśmy za to wyraźnego wpływu otrzymywania świadczenia 500 plus na zmianę poparcia z innej partii na Prawo i Sprawiedliwość.

Co przyniesie przyszłość?

Na dopełnienie obrazu wpływu 500 plus na zachowania wyborcze Polaków pozwolą badania w ramach następnej edycji POLPAN-u, które zostaną przeprowadzone w 2023 roku. Jednocześnie kolejne badania dadzą nam wgląd w to, jak 500 plus jest i będzie postrzegane – jako projekt, którego przedłużenie zależy od tego, czy PiS utrzyma władzę, czy też jako nieodłączny element polityki socjalnej w Polsce.

Opracowanie: Marcin Ślarzyński, Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Eksperti Polskiego Badania Panelowego POLPAN

Imię i nazwisko	Przykłady zainteresowań w badaniu POLPAN	Email
Kazimierz M. Słomczyński	Struktura klasowa. Postawy społeczno-polityczne.	słomczyński.1@osu.edu
Krystyna Janicka	Sytuacja pracy, płęć. Percepcja konfliktów społecznych.	kjanicka@ifispan.waw.pl
Henryk Domański	Ruchliwość i otwartość struktury społecznej	hdomansk@ifispan.edu.pl
Anna Kiersztyn	Formy zatrudnienia. Prekariat.	chaber@is.uw.edu.pl
Zbigniew Sawiński	Metodologia badań panelowych. Edukacja.	zsawins@ifispan.edu.pl
Ilona Wysmulek	Korupcja. Merytokracja. Wizje sukcesu życiowego.	ilona.wysmulek@ifispan.edu.pl
Michał Kotnarowski	Zachowania wyborcze. Mieszkania.	kotnarowski@ifispan.edu.pl
Małgorzata Mikucka	Zdrowie fizyczne i psychiczne. Samotność osób starszych.	mikucka.m@gmail.com
Marcin Ślarzyński	Poglądy prawicowe. Transfery socjalne.	mślarzynski@ifispan.edu.pl
Kinga Wysieńska-Di Carlo	Egalitaryzm	kingaw228@gmail.com
Katarzyna Kopycka	Ruchliwość społeczna i wczesne kariery zawodowe	k.kopycka@is.uw.edu.pl
Ewa Jarosz	Budżet czasu	ejarosz@ifispan.edu.pl
Danuta Życzyńska-Ciołek	Ubóstwo. Biografie w wywiadach narracyjnych.	dzyczynska-ciolek@ifispan.edu.pl
Anna Turner	Spółeczeństwo sieci. Internet i nowe technologie	annahturner@hotmail.com
Jacek Mazurczak	Nacjonalizm. Autorytaryzm. Radykalizacja.	jmazurczak@ifispan.edu.pl
Wyłącznie w języku angielskim		
Irina Tomescu-Dubrow	Determinanty sukcesu na rynku pracy	dubrow.4@osu.edu
Robert Kunovich	Źródła niepewności	kunovich@uta.edu
Alexi Gugushvili	Ruchliwość społeczna. Zdrowie fizyczne i psychiczne	alexi.gugushvili@sosgeo.uio.no
Joshua Dubrow	Reprezentacja polityczna	jdubrow2000@gmail.com

Publikacje książkowe Polskiego Badania Panelowego POLPAN (w języku polskim)*

- Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciołek i Kazimierz M. Słomczyński red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne: zasoby, szanse i bariery. Polskie Badanie Panelowe POLPAN 1998–2013*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.
- Wesołowski, Włodzimierz, Krystyna Janicka i Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Strukturalizacja społeczeństwa polskiego: Ewolucja paradygmatu*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.

* Na stronie polpan.org, poza wymienionymi książkami w języku polskim, znajdują się informacje o kilku książkach o badaniu POLPAN w języku angielskim oraz o kilkudziesięciu artykułach z tego badania w czasopiśmie naukowych w języku polskim i angielskim.